

Täysistunto

Perjantai 6.3.2026 klo 13.00—13.32

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi jätelain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 4/2026 vp
Valiokunnan mietintö YmVM 4/2026 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Hänninen.

Keskustelu

13.06 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Ladies and gentlemen! Suomen turvallisuus, taloudellinen kestävyys ja puhdas siirtymä eivät ole toisistaan irrallisia asioita. Ne rakentuvat samoista perusrakenteista. Yksi näistä rakenteista on toimiva, nykyaikainen jätelainsäädäntö. Juuri tätä kivijalkaa olemme nyt vahvistamassa päivittämällä akkujen sähkö- ja elektroniikkalaiteromun sekä kansainvälisten jätesiirtojen sääntelyä vastaamaan EU-lainsäädäntöä ja kiertotalouden vaatimuksia. Kestävä julkinen talous ei synny pelkästään budjettiraameista. Se rakentuu niistä järjestelmistä, jotka vähentävät kustannuspaineita, ehkäisevät hukkaa ja varmistavat materiaalien kierron.

Arvoisa puhemies! Tuottajavastuun täsmentäminen ja yhtenäistäminen akkujen ja elektroniikan osalta vähentää päällekkäisiä rakenteita, hillitsevät kuntien ja hyvinvointialueiden kustannusten kasvua ja parantavat järjestelmän ennustettavuutta. Nämä ovat nimenomaan julkisen talouden kestävyyttä tukevia toimia. Samalla vahvistamme Suomen kiertotalouden kokonaisjärjestelmää, mikä vahvistaa myös taloutemme omavaraisuutta. Kun akkujen, paristojen ja elektroniikan kierrätyksille säädetään selkeät EU:n kanssa yhdenmukaiset velvoitteet, luodaan ennakoitava toimintaympäristö investoinneille, uudelle teollisuudelle ja kotimaiselle jalostusarvolle. Siksi tämä on ennen kaikkea päätös, joka katsoo tulevaisuuteen.

Arvoisa puhemies! Ei tule unohtaa, että kiertotalous on myös huoltovarmuuskysymys. Akkujen ja elektroniikan sisältämät materiaalit, kuten litium, nikkeli ja koboltti, ovat kriittisiä koko puhtaalle siirtymälle. EU-arvioiden mukaan akkujen kysyntä moninkertaistuu. Siksi materiaalien tehokas talteenotto ja kierrätys vähentävät tuontiriippuvuutta, vahvistavat Suomen kriisinsietokykyä ja ovat hyväksi tälle kauniille maalle ja sen luonnolle.

Uudistus parantaa myös kansallista ja eurooppalaista turvallisuutta. Kun jätteen siirtoja valvotaan aiempaa tarkemmin ja sähköinen valvontajärjestelmä otetaan käyttöön, torjutaan tehokkaammin laitonta jätakauppaa ja siihen kytkeytyvää rikollisuutta eli toimintaa, joka aiheuttaa merkittäviä ympäristöhaittoja.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 19/2026 vp

Ympäristövaliokunta käsitteli tämän esityksen huolellisesti ja tarkensi siihen sähkö- ja elektroniikkalaitteiden esimerkkejä luokkaan kuuluvista sähkö- ja elektroniikkalaitteista, jotta laki on entistäkin selkeämpi. — Kiitos siitä teille, hyvät ystävät.

Arvoisa puhemies! Kun kansallinen lainsäädäntö saatetaan ajan tasalle EU:n akkuasetuksen sähkö- ja elektroniikkalaiteromua koskevan direktiivin ja jätteen siirtoasetuksen kanssa, Suomi täyttää veloitteensa ja osoittaa ympäristövastuunsa merkityksen. Tämä esitys ei ole vain tekninen päivitys. Kyse on asenteesta kestävämpää tulevaisuutta kohtaan. Tämä on investointi Suomen turvallisuuteen, tulevaisuuteen ja kestävään talouskasvuun. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koponen.

13.11 **Ari Koponen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Pidän erittäin hyvänä, ettei tällä esityksellä tiukenneta EU-säädösten vaatimuksia kansallisesti. Muutoinkin kansallista byrokratiaa tulee vähentää, kuten hallitus on norminpurkutalkoissaan tehnytkin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinonen.

13.11 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Hyvät edustajakollegat! Hyvät täysistuntoa seuraavat! Tämä lainsäädäntö, jota meille edustaja Hänninen hyvällä tavalla kuvasi, on tervetullut. Olen kyllä edustaja Kopsen kanssa samaa mieltä, että on hyvä, ettemme vie tätä sääntelyä EU:n vaatimuksia pidemmälle. Niin kuin edustaja Hänninen tuossa edellä toi esille, tässä on kyse muun muassa akuista mutta myös materiaalin kierrosta ja jätteen siirtämisestä.

Meillä Suomessahan nousi tässä joitain aikoja sitten esille keskustelu Italiasta tuodusta jätteestä, joka aiheutti hajuhaittoja, ei siinä vaiheessa, kun sitä Suomessa poltettiin, vaan nimenomaan siinä vaiheessa, kun sitä tänne siirrettiin. Näytti selvälle, että valvonnassa oli puutteita, ja pidän sitä tervetulleena, että tähän EU:n koko alueen mutta meidän sisäiseenkin valvontaan osoitetaan riittävät resurssit.

Miksi Italiasta sitten Suomeen jätettä tuotiin? Keskeisin syy siinä oli tietysti se, että Italian oma jätehuolto ei ole pystynyt kantamaan sitä vastuuta, mikä sillä on, mutta toisaalta meillä on ollut tarvetta Suomessa löytää myös korvaavaa energiantuotantoa Venäjältä loppuneen tuonnin osalta. Venäjältä ei ymmärtääkseni kotitalousjätettä tuotu, mutta muuta energiaa. Otetaan tämä nyt tarkennuksena tähän.

Miksi tämän puheenvuoron halusin erityisesti käyttää? Otan tämän jätteenpolttokysymyksen esille, ja toivon, että eduskunta tämän asian nyt vakavasti ja huolellisesti vielä arvioi. Meillä jätteenpoltossa syntyvää energiaa ei siis jatkossa oltaisi jostain käsittämättömästä syystä katsomassa enää hukkalämmöksi, vaikka tänäänkin käsittelyssä oleva EU-sääntely tämän mahdollistaisi. Esimerkiksi Saksassa, Ranskassa näin tulkitaan, eli kun kotitalousjätteenpolttoa tehdään, siinä syntyy sivutuotteena lämpöenergiaa, jota hyödynnetään. Meillä esimerkiksi Vantaalla 10 vuotta sitten käyttöön otetussa jätevoimalassa kaukolämpöä ja sähköä tuotetaan sekajätteestä 1,5 miljoonalle Uudenmaan alueen asukkaalle. Yli puolet vantaalaisesta kaukolämmöstä on peräisin jäte-energiasta. Jätteenkäsittelyn sivutuotteena syntyvä lämpöenergia siirretään siis kaukolämpönä kaukolämpöverkkoa pitkin lämmittämään vantaalaisia koteja ja kiinteistöjä. Samanlainen tilanne on esimerkiksi Riihimäellä ja Hyvinkäällä. Siellä perinteikäs, historiallinen Ekokem, joka on sen jälkeen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 19/2026 vp

sitten siirtynyt toiseen omistukseen, polttaa ongelmajätettä, tai vaarallista jätettä, ja siitä syntyvä lämpöenergia katsotaan jatkossakin sivutuotteeksi ja se voitaisiin niin sanotusti nollapäästöisenä eteenpäin myydä, mutta tämän muutoksen jälkeen ei enää Suomessa kotitalousjätteestä syntyvää lämpöä voiskaan näin katsoa.

Jätteenpolto on merkittävä ja kasvava osa kaukolämmön tuotantoa maassamme. Se on keskeinen osa kiertotaloutta, jossa siis hyödynnetään sekajäte, jota ei voida kierrättää materiaalina muuttamalla se siis energiaksi. Nyt edessä voi olla se, jos me teemme tällaisen kansallisen tiukemman, toisenlaisen tulkinnan kuin mitä Ranskassa ja Saksassa on tehty, että meillä ei jatkossa kaukolämmössä tätä hukkalämpöä enää hyödynnettäisikään, vaan se itse asiassa ajettaisiin taivaan tuuliin. Se olisi järjetöntä, ja siksi toivon, että eduskunta ottaa käsittelyyn alkuperätakuulain ja korjaa tämän asian sinne niin, että tämä sivutuotteena syntyvä hukkalämpö voidaan hyödyntää muiden Euroopan maiden tapaan meilläkin vastuullisesti. — Kiitos, puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

13.16 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä on EU-direktiivin täytäntöönpano, ja sinänsä hyvä, kun eurooppalainen sääntely-ympäristö rakennetaan yhtenäiseksi kokonaisuudessaan tältäkin osin. Se, mikä tässä on merkittävää, on se, että tässä puhutaan sellaisesta kehityspolusta, joka esimerkiksi akkujen osalta nyt tarkoittaa sitä, että 2018—2030 akkukapasiteetin arvellaan kasvavan 14-kertaiseksi. Eli akkujätettä tulee todella paljon, ja niitten uusiokäyttäminen ja niitten raaka-aineeksi hyödyntäminen on erittäin tärkeässä roolissa, ja siinä mielessä tämä lakiesitys palvelee tätä kokonaisuutta erittäin hyvin.

Akkuja tarvitaan meillä erittäin paljon sähköenergian varastoinnissa, kun meillä on tuulivoimaa 28 prosenttia Suomen sähköntuotannosta ja sitten meillä on aurinkovoimaakin noin puolitoista prosenttia. Eli kun me ollaan sääriippuvaisia todella paljon tästä tuotannosta, niin me tarvitaan akkuja. Tämäkin asia on tässä hyvä huomioida. Siellä syntyy akkujätettä, ja akkuja tarvitaan siellä paljon jatkossakin, niin että tätä kiertoa tältä osin on tarpeellista tehdä. Siinä mielessä raaka-aineiden uudelleen käyttäminen on tässä tarpeellista lainsäädännöllä ohjata.

Tämä tuottaa jonkin verran myöskin hallinnollista taakkaa ja erilaisia asioita näitten hoitamiseksi, mutta tämä on niin sanottua hyvää hallinnollista taakkaa, koska tämä ohjaa hoitamaan asioita oikealla tavalla ja me saadaan hyödynnettyä tämä kokonaisuus, joka tässä on.

Kun aikoinaan sähkö- ja elektroniikkaromua ruvettiin keräämään, olin itse aikaisemmassa työelämässä semmoisessa tilanteessa, semmoisessa yhteisössä mukana, joka oli tätä laittamassa liikkeelle, ja kun nämä yhtiöt rupesivat keräämään ja ottamaan vastaan sähköromua, niin se oli ensimmäisiä askeleita tältä osin, ja ollaan hyvällä tiellä tältä osin. Tämä on myöskin luonnonvarojen erittäin isoa säästämistä, kun me näitä kierrätetään.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä on kannatettava esitys, ja hyvä, että tämä viedään meillä eteenpäin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Juvonen.

13.19 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi jätelain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta. Tällä esityksellä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 19/2026 vp

toteutetaan EU:n akkuasetuksen täytäntöönpanon kolmas, viimeinen vaihe. Pidän akkuasetusta hyvänä. Sen tavoitteena on edistää kiertotaloutta, saattaa akut, paristot ja niiden koko elinkaari yhtenäisen sääntelyn piiriin. Liikenteen sähköistymisen ja monenlaisten sähkövirtaa käyttävien niin langattomien kuin myös johdottomien laitteiden yleistymisen arvioidaan 14-kertaistavan akkujen kysynnän vuodesta 2018 vuoteen 2030. Tämän asetuksen tavoite on pitää kasvu ja sen ympäristövaikutukset hallittavina ja kestävinä, lisätä akkujen ja paristojen sisältämien arvokkaiden materiaalien talteenottoa ja uudelleenkäyttöä.

Arvoisa puhemies! Tein vuonna 2012 lakialoitteen liittyen sähköautoilun edistämiseen. Lakialoite koski käyttövoimaveron laskua, mutta toki sen tarkoituksena oli myös nostaa keskusteluun sähköautot, latausinfra kehittäminen Suomessa ja toki kaikki ympäristövaikutukset, mitä autoilulla on, eli hiilivapaan liikenteen edistäminen. Silloin keskusteltiin paljon siitä, että mitäs näille akuille tapahtuu sen jälkeen, kun auto on tullut tiensä päähän. Nyt viimeistään on selvää, että akut kierrätetään, niistä otetaan kaikki tarvittavat materiaalit talteen ja niitä voidaan uudelleen käyttää. Tämä on erittäin kannatettavaa. On arvioitu, että Suomessa on noin 2,8 miljoonaa henkilöautoa. Niistä noin 200 000 alkaa olla jo täys-sähköautoja, ja samainen määrä on ladattavia hybridejä. Eli autoilu lisääntyy, ja erityisesti sähköinen autoilu.

Arvoisa puhemies! Nostan esiin vielä toisen asian. Se liittyy käytettyihin sähkö- ja elektroniikkalaitteisiin. Jos sellainen aiotaan siirtää toiseen maahan tuotteena eikä jätteenä, niin on hyvin tärkeää, että siirtäjä esittää, että laite on toimintakuntoinen, siinä on rahtikirja ja laitteen kuntoa tai laatua koskeva muu todiste on olemassa. Haluan nostaa esille erityisesti koronakriisin ja muistutan muun muassa hengityskoneista. Meillä oli huutava pula silloin hengityskoneista, ja niitähän haalittiin kaikkialta, mistä ikinä saatiin, koska potilaiden määrä kasvoi. Täällä mietinnössä on hienosti listattu valtavasti erilaisia sähkölaitteita, ja täällä mainitaan myös terveydenhuollon laitteet. Täällä mainittavat laitteet sädehoitolaiteista dialyysilaitteisiin ja hengityskoneisiin ovat juurikin niitä, että mikäli kriisin sattuessa näitä vaikkapa vietäisiin maasta toiseen, niiden on oltava asianmukaisia, jotta niitä voi käyttää uudelleen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Autto.

13.22 **Heikki Autto kok:** Arvoisa rouva puhemies! Eduskunta pääsee käymään näin perjantai-iltapäivänä tuiki tärkeää keskustelua tästä jätelainsäädännön muuttamisesta ja Euroopan unionin sääntelyn voimaansaattamisesta myös Suomen osalta. Tässä edustajakollegat ovat hyvin puhuneet tästä mietinnöstä, ja sen voimme varmasti hyvillä mielin tässä hyväksyä, mutta tähän teemaan liittyy myös muita näkökulmia, joita tässä voisin ehkä lyhyesti tuoda esiin.

Edustaja Heinonen myös käytti hyvän puheenvuoron jätehuoltoon liittyen, mutta on tärkeää huomata, että kun tällä lainsäädännöllä nyt edistetään nimenomaisesti tätä akkujen kierrätystä, kiertotaloutta, niin yhteiskunnan sähköistyessä niin voimakkaasti kuin nyt tapahtuu — tässä muutamat edustajakollegat ovat hyvin kuvanneet tätä kehityksen voimaa — mitenkään ei saada riittävää määrää näitä kriittisiä raaka-aineita palautettua käyttöön näiden kiertotalouden keinojen kautta osana jätehuoltoa, vaan Suomenkin on pakko panostaa siihen, että saamme tuotettua myös oman kaivannaisteollisuutemme ja oman metalliteollisuutemme kautta niitä raaka-aineita, joita välttämättä yhteiskunnan sähköistyessä tarvitaan. Ne ovat akkumateriaaleja, mutta ne ovat myös muita metalleja, joita tarvitaan suo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 19/2026 vp

raan näiden erilaisten koneiden ja laitteiden valmistamiseen mutta tarvitaan ennen kaikkea tämän sähköistyvän yhteiskunnan energiainfrastruktuurin luomiseen ja kehittämiseen.

Siksi, arvoisa rouva puhemies, tässä koko eduskunnan ollessa koolla haluan jakaa kyllä huolen siitä, millaisia uutisia olemme tässä alkuvuoden aikana ja viime vuoden puolella-kin saaneet siitä, kuinka eri metallimalmikaivoksissamme on investointisuunnitelmia laitettu jäihin — viimeisimpänä Kevitsan kaivos tuolla Sodankylässä, mutta sama koskee myös vaikkapa Outokummun toimintoja Torniossa ja Kemissä, tai Kittilän kultakaivoksen yt-utiset. Näiden viesti on kyllä Suomelle vakava. Jos haluamme paitsi vahvistaa Suomen omaa kansantaloutta myös olla osa sitä ratkaisua, jolla koko Eurooppa voisi parantaa omaa strategista autonomiaansa, niin kyllä Suomen täytyy olla aktiivinen esimerkin näyttävä koko Euroopalle siinä, miten kaivannaisalan toimintaedellytykset turvataan kestävästi niin, että pystymme Eurooppana ottamaan oman tulevaisuutemme omiin käsiimme. Siinä tämä erilaisten teollisten arvoketjujen mahdollistaminen nimenomaan ihan sieltä euroopalaisista alkuraaka-aineista lähtien [Puhemies koputtaa] on aivan kriittisen tärkeä kysymys.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Niemi.

13.25 Veijo Niemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Pidän käsittelyssä olevaa asiaa erittäin hyvänä, positiivisena. Mitä enemmän me pystymme luontoa varjelemaan, luontoa säilyttämään, sen parempi. Ei ole ihan yksi eikä kaksi kertaa... Vaikka nyt puhutaan isoista sähköautojen akuista, niin myöskin jokaisessa bensa- ja dieselautossa ja traktorissa ja koneissa on akut, ja aika usein niitä näkee sitten tuonne luontoon, tienvarsille, hylättynä ynnä muuta.

Itsellenikin oli opettava kokemus siinä mielessä, kun minulle sanottiin, että näistähän saa rahaa. Tampereen Kalkussa on tällainen asianmukaisesti toimiva yhtiö. Sinne vein sitten omalla pakettiautollani kesällä minulla vanhoiksi menneitä akkuja, metallitavaraa ynnä muuta, kaikkea. Se oli aivan pilkuntarkkaa toimintaa. He katsoivat peräluokkuun, mitä minulla on. Akkuja varten tuotiin oma iso muovilaatikko eri metalleja varten. Kaikki lajiteltiin, punnittiin sadan gramman tarkkuudella, ja sen jälkeen minä sain kuitin. Menin sinne toimistoon, ja rahat tulivat samana päivänä tilille. Eli tämä on aivan hienoa toimintaa myöskin jo tänä päivänä. Olen erittäin tyytyväinen, että näin toimitaan. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 4/2026 vp sisältyvät 1.—6. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.